

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 19. května 2022 ve věci č. 54032/18 – *T. C. proti Itálii*

Senát první sekce Soudu rozhodl pěti hlasy proti dvěma, že zákazem aktivního zapojování dcery do náboženských aktivit stěžovatele nedošlo k jeho diskriminaci (článek 14 Úmluvy) z důvodu náboženského přesvědčení při výkonu práva na respektování rodinného života (článek 8 Úmluvy).

I. Skutkové okolnosti

Stěžovateli se v roce 2006 narodila dcera, která byla pokřtěna v římskokatolické církvi. V roce 2008, kdy se vztah rodičů rozpadl, ani jeden z nich žádné náboženství nepraktikoval. Na základě společného rozhodnutí rodičů byla dcera zapsána do mateřské školy, která byla provozována v souladu s hodnotami římskokatolické církve. Rodiče rovněž souhlasili, že se dcera smí účastnit narozeninových oslav a karnevalů spolužáků, chodit do baletní školy a navštěvovat hodiny katechismu s vidinou absolvování případného budoucího prvního přijímání.

Stěžovatel se v roce 2011 stal členem církve Svědků Jehovových a začal dceru brát s sebou na jejich bohoslužby, s čímž matka nesouhlasila, a proto dceru přesvědčil, aby to před matkou tajila. Stěžovatel také přestal dceru vodit do baletní školy a na narozeninové oslavy a brojil proti její účasti na karnevalových oslavách, neboť tyto činnosti mu jeho nově přijaté náboženské přesvědčení zakazovalo.

V roce 2013 se matka obrátila na soud s návrhem na uspořádání vztahů k dceři. V řízení před okresním soudem dcera vyjádřila nespokojenost s tím, že ji stěžovatel vodil na bohoslužby Svědků Jehovových, zároveň uvedla, že ji obtěžují matčiny poznámky na konto náboženských aktivit stěžovatele. Ze znaleckého posudku k posouzení vlivu náboženských aktivit rodičů na dceru vyplynulo, že by bylo vhodné, aby se oba rodiče zdrželi aktivního zapojování dcery do náboženských aktivit a respektovali rozhodnutí dcery v tomto ohledu. Dle znalce by nicméně vzhledem k prostředí, v němž byla dcera odmala vychovávána, bylo pro dceru škodlivé, pokud by jí nebylo umožněno účastnit se katolicky orientovaných činností. Okresní soud proto v roce 2015 stěžovateli nařídil, aby se zdržel aktivního zapojování dcery do svých náboženských aktivit, neboť by nebylo v jejím zájmu, aby se věnovala jinému než římskokatolickému náboženství, na které byla zvyklá, když navíc sama vyjádřila, že si navštěvovat bohoslužby Svědků Jehovových nepřeje. S odvoláním ani dovoláním proti tomuto rozhodnutí stěžovatel neuspěl, dovolací soud jeho námitky odmítl v roce 2018.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

A. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 8 ÚMLUVY A VE SVĚTLE ČLÁNKU 9 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že nařízením, aby se zdržel aktivního zapojování dcery do jím vyznávaného náboženství, zasáhly vnitrostátní soudy do jeho práv chráněných články 8, 9 a 14 Úmluvy a vychýlily rovnost práv mezi ním a matkou v jejich vztahu s dítětem v rozporu s článkem 5 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Soud se rozhodl námitky posoudit na poli článku 14 ve spojení s článkem 8 a ve světle článku 9 Úmluvy (*Radomilja a ostatní proti Chorvatsku*, č. 37685/10 a 22768/12, rozsudek velkého senátu ze dne 20. března 2018, § 124; *Abdi Ibrahim proti Norsku*, č. 15379/16, rozsudek velkého senátu ze dne 10. prosince 2021, § 141–142).

Soud úvodem konstatoval, že v projednávané věci byl vztah stěžovatele s dcerou omezen rozhodnutími vnitrostátních soudů, a proto došlo k zásahu do práva stěžovatele na respektování jeho rodinného života dle článku 8 Úmluvy. Pokud jde o tvrzený zásah do svobody stěžovatele projevovat své náboženské vyznání dle článku 9 Úmluvy, Soud měl za to, že praktické uspořádání výkonu rodičovských práv vůči dceři jako takové nemůže do této svobody zasáhnout (*Deschomets proti Francii*, č. 31956/02, rozhodnutí ze dne 16. května 2006). Zdůraznil také, že nejlepší zájem dítěte vyžaduje sladění

výchovných rozhodnutí obou rodičů a snahu o dosažení uspokojivé rovnováhy mezi individuálními představami rodičů, vyloučení jakýchkoli hodnotových soudů a případné stanovení minimálních pravidel pro osobní náboženské aktivity (*F. L. proti Francii*, č. 61162/00, rozhodnutí ze dne 3. listopadu 2005).

Ve vztahu k článku 14 Úmluvy Soud připomněl, že dle jeho ustálené judikatury lze považovat rozdílné zacházení s osobami v obdobných situacích za diskriminační, pokud nemá objektivní a rozumné odůvodnění – jinými slovy, pokud nesleduje legitimní cíl nebo pokud neexistuje rozumný vztah přiměřenosti mezi použitými prostředky a sledovaným cílem. Členským státům v tomto ohledu náleží určitý prostor pro uvážení, jehož šíře se liší v závislosti na okolnostech daného případu (např. *Vojnity proti Maďarsku*, č. 29617/07, rozsudek ze dne 12. února 2013).

I za předpokladu, že by stěžovatel a matka mohli být považováni za osoby ve srovnatelné situaci, Soud dospěl k závěru, že napadené opatření mělo jen malý vliv na náboženské aktivity stěžovatele a bylo zaměřeno pouze na vyřešení konfliktu vyplývajícího z rozporu mezi výchovnými koncepcemi obou rodičů s cílem zajistit nejlepší zájem dítěte. Rozhodnutí vnitrostátních soudů nijak závažně neovlivnilo jeho vztah s dcerou, stěžovatel zejména nebyl nikterak omezen v péči o dceru a kontaktu s ní a nebylo mu nijak bráněno v používání jím zvolených výchovných postupů. Stěžovateli zároveň nebylo bráněno v jeho osobní účasti na činnosti Svědků Jehovových. Vnitrostátní soudy se soustředily výhradně na zájmy dítěte, kdy se rozhodly chránit dceru před stresem, který měl být vyvoláván intenzivní snahou stěžovatele zapojovat ji do svých náboženských aktivit. Rozhodnutí okresního soudu navíc není konečné, okolnosti se mohou v průběhu času měnit a stěžovatel má možnost požádat o jeho přezkum.

Projednávanou věc je tak dle Soudu třeba odlišit od věci *Palau-Martinez proti Francii* (č. 64927/01, rozsudek ze dne 16. prosince 2003) v níž bylo shledáno porušení článku 8 ve spojení s článkem 14 Úmluvy, kde důvodem svěření dětí do péče otce bylo náboženské přesvědčení stěžovatelky, jakož i od rozhodnutí ve věci *Vojnity proti Maďarsku* (cit. výše) kde úplný zákaz styku stěžovatele se synem z důvodu jeho náboženského přesvědčení nebyl přiměřený sledovanému cíli, tj. ochraně nejlepšího zájmu dítěte. Rozhodnutím vnitrostátních soudů tedy dle Soudu nedošlo k rozdílnému zacházení mezi stěžovatelem a matkou z důvodu náboženského vyznání stěžovatele. K porušení článku 8 ve spojení s článkem 14 Úmluvy proto nedošlo.

B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel dále poukazoval na délku řízení (čtyři roky a osm měsíců), která měla mít nenapravitelný dopad na jeho vztah s dcerou. Soud se věc rozhodl posoudit na poli článku 8 Úmluvy v jeho procesní složce. Jelikož stěžovatel nebyl v době rozhodování odvolacího a dovolacího soudu nikterak omezen v péči o dceru a kontaktu s ní ani neprokázal, jakým jiným způsobem mohla mít délka řízení dopad na jeho vztah s dcerou, prohlásil Soud tuto námitku za zjevně neopodstatněnou.

III. Oddělená stanoviska

K rozhodnutí připojil souhlasné stanovisko soudce Sabato, který konstatoval, že věc měla být, na rozdíl od citovaných rozhodnutí *Abdi Ibrahim proti Norsku* a *Vojnity proti Maďarsku*, posuzována především na poli článku 9 Úmluvy, neboť rozhodnutí vnitrostátních soudů nijak závažně nezasáhla do soukromého a rodinného života stěžovatele, pokud jde o jeho vztah s dcerou, ovlivnila však způsob projevoování jeho náboženského vyznání. Z uvedeného důvodu se pak Soud nezabýval otázkou svobody náboženského vyznání dítěte samotného zaručené článkem 14 Úmluvy o právech dítěte a jejího vlivu na rozhodnutí rodičů v otázkách náboženství týkajících se téhož dítěte.

Soudci Paczolay a Felici ve svém společném nesouhlasném stanovisku uvedli, že se stěžovatelem bylo zacházeno rozdílně na základě jeho náboženského přesvědčení, neboť by bylo vhodné, aby se aktivního zapojování dcery do náboženských aktivit zdrželi oba rodiče. Podle těchto soudců došlo k porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy.